

Категорія справи № 910/8552/14: **Господарські справи; Старі категорії; Договірні, переддоговірні немайнові, спори; Обіг цінних паперів; Інший спір про обіг цінних паперів.**

Надіслано судом: **не визначено**. Зареєстровано: **24.10.2014**. Оприлюднено: **28.10.2014**.

Дата набрання законної сили: **22.10.2014**

КИЇВСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД

04116 м.Київ, вул. Шолуденка, 1 **(044) 230-06-58**

ПОСТАНОВА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

"22" жовтня 2014 р. Справа № 910/8552/14

Київський апеляційний господарський суд у складі колегії суддів:

головуючого: Агрикової О.В.

суддів: Хрипуна О.О.

Жук Г.А.

при секретарі судового засідання: Білецькому Л.І.,

за участю представників сторін:

від позивача - Ринка О.А. (довіреність №138 від 18.09.2014 року);

Гаврильков О.В. (довіреність №189 від 23.09.2014 року);

від відповідача1 - не з'явились;

від відповідача2 - Саприкін А.О. (довіреність № б/н від 05.05.2014 рок);

від відповідача2 - Перелигіна-Ковальчук Г.С. (довіреність № б/н від 05.05.2014 року);

від відповідача3 - Аббасов Еміль Рауф огли (довіреність №31-4/21 від 14.07.2014 року);

від відповідача4 - Коршун В.Ф. (довіреність №18-225/53226 від 22.09.2014 року);

від третьої особи - не з'явилися;

від прокуратури - Збарих С.М. (довіреність № 028728 від 05.09.2014 року);

вільний слухач - ОСОБА_9 (НОМЕР_1);

вільний слухач - ОСОБА_10 (НОМЕР_2);

вільний слухач - ОСОБА_11 (довіреність № ЕА463223),

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу

Національного банку України

на ухвалу господарського суду міста Києва від 15.08.2014 року

у справі №910/8552/14 (суддя Г.П. Бондаренко)

за позовом публічного акціонерного товариства "Аграрний фонд", м. Київ

до 1) публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк", м. Київ

2) товариства з обмеженою відповідальністю "Інвестиційний капітал України", м. Київ

3) Міністерства Аграрної політики та продовольства України, м. Київ

4) Національного банку України, м. Київ

третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідачів Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, м. Київ

за участю Генеральної прокуратури України, м. Київ

про визнання недійсним договорів, визнання недійсним рішення, розірвання договору, визнання права власності (4 138 388 000, 00 грн.) та зобов'язання вчинити дії -

ВСТАНОВИВ:

У травні 2014 року публічне акціонерне товариство "Аграрний фонд" звернулось до господарського суду міста Києва з позовом до публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк", товариства з обмеженою відповідальністю "Інвестиційний капітал України", Міністерства Аграрної політики та продовольства України про визнання недійсним договорів, визнання недійсним рішення, розірвання договору, визнання права власності (4 138 388 000, 00 грн.) та зобов'язання вчинити дії.

14.05.2014 року через канцелярію господарського суду міста Києва від позивача у справі надійшла заява про вжиття заходів до забезпечення позову, в якій позивач просив з метою забезпечення позову заборонити Національному банку України вчиняти будь-які дії, які можуть призвести до відчуження та припинення права власності на облігації внутрішньої державної позики на пред'явника, відсоткові, міжнародний ідентифікаційний номер UA4000173298 в кількості 950000 штук та міжнародний ідентифікаційний номер UA4000173280 в кількості 1050000 штук, отримані за правочином, укладеним із публічним акціонерним товариством "Брокбізнесбанк", а також заборонити ПАТ "Розрахунковий центр обслуговування договорів на фінансових ринках" здійснювати операції з облігаціями внутрішньої державної позики (далі по тексту - ОВДП) на пред'явника, відсоткові, міжнародний ідентифікаційний номер ПА4000173298 в кількості 950000 штук та міжнародний ідентифікаційний номер иА4000173280 в кількості 1050000 штук, отримані НБУ за правочином, укладеним із ПАТ "Брокбізнесбанк".

Вказана заява мотивована наявністю у третьої особи можливості в будь-який момент здійснити відчуження облігацій внутрішньої державної позики або інші дії стосовно припинення прав власності на облігації внутрішньої державної позики, що зможе утруднити або унеможливити виконання рішення суду.

В судовому засіданні 26.06.2014 року було залучено до участі у справі в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідачів, в порядку ст. 27 Господарського процесуального кодексу України - Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

Ухвалою господарського суду міста Києва від 03.07.2014 року до участі у справі залучено Національний банк України в якості відповідача - 4.

Рішенням господарського суду міста Києва від 07.08.2014 року позовні вимоги публічного акціонерного товариства "Аграрний фонд" задоволено частково. Договори купівлі-продажу цінних паперів №848/2014-БВ; ДД-120214/17 від 12.02.2014 року; №849/2014-БВ; ДД-120214/18 від 12.02.2014 року; № 850/2014-БВ; ДД-120214/19 від 12.02.2014 року; № 851/2014-БВ; ДД-120214/20 від 12.04.2014 року; № 852/2014-БВ; ДД-120214/21 від 12.02.2014 року; №853/2014-БВ; ДД-120214/22 від 12.02.2014 року; №854/2014-БВ; ДД-120214/23 від 12.02.2014 року; №855/2014-БВ; ДД-120214/24 від 12.02.2014 року; № 856/2014-БВ; ДД-120214/25 від 12.02.2014 року; № 857/2014-БВ; ДД-120214/26 від 12.02.2014 року; № 868/2014-БВ; ДД-120214/37 від 12.02.2014 року; №869/2014-БВ; ДД-120214/38 від 12.02.2014 року; №870/2014-БВ; ДД-120214/39 від 12.02.2014 року; №871/2014-БВ; ДД-120214/40 від 12.02.2014 року; № 872/2014-БВ; ДД-120214/41 від 12.02.2014 року; № 873/2014-БВ; ДД-120214/42 від 12.02.2014 року; №874/2014-БВ; ДД-120214/43 від 12.02.2014 року; №875/2014-БВ; ДД-120214/44 від 12.02.2014 року; №876/2014-БВ; ДД-120214/45 від 12.02.2014 року; № 877/2014-БВ; ДД-120214/46 від 12.04.2014 року; № 878/2014-БВ; ДД-120214/47 від 12.02.2014 року; № 858/2014-БВ; ДД-120214/27 від 12.02.2014 року; №859/2014-БВ; ДД-120214/28 від 12.02.2014 року; №860/2014-БВ; ДД-120214/29 від 12.02.2014 року; №861/2014-БВ; ДД-120214/30 від 12.02.2014 року; № 862/2014-БВ; ДД-120214/31 від 12.02.2014 року; № 863/2014-БВ; ДД-120214/32 від 12.02.2014 року; № 864/2014-БВ; ДД-120214/33 від 12.02.2014 року; №865/2014-БВ; ДД-120214/34 від 12.02.2014 року; №866/2014-БВ; ДД-120214/35 від 12.02.2014 року; №867/2014-БВ; ДД-120214/36 від 12.02.2014 року; № 879/2014-БВ; ДД-120214/48 від 12.02.2014 року; № 880/2014-БВ; ДД-120214/49 від 12.02.2014 року; №881/2014-БВ; ДД-120214/50 від 12.02.2014 року; №882/2014-БВ; ДД-120214/51 від 12.02.2014 року; №883/2014-БВ; ДД-120214/52 від 12.02.2014 року; № 884/2014-БВ; ДД-120214/53 від 12.02.2014 року; № 885/2014-БВ; ДД-120214/54 від 12.02.2014 року; № 886/2014-БВ; ДД-120214/55 від 12.02.2014 року; №887/2014-БВ; ДД-120214/56 від 12.02.2014 року; №888/2014-БВ; ДД-120214/57 від 12.02.2014 року; №889/2014-БВ; ДД-120214/58 від 12.02.2014 року, укладені між публічним акціонерним товариством "Аграрний фонд" та публічним акціонерним товариством "Брокбізнесбанк"

визнано недійсними. Зобов'язано Національний Банк України перерахувати цінні папери, облігації внутрішньої державної позики, на пред'явника, відсоткові, міжнародний ідентифікаційний номер UA 4000173298 в кількості 950 000 штук та міжнародний ідентифікаційний номер UA 4000173280 в кількості 1 050 000 штук на рахунок цінних паперів публічного акціонерного товариства "Аграрний фонд" № 050529 у публічному акціонерному товаристві "Державний ощадний банк України". Присуджено до стягнення з публічного акціонерного товариства "Брокбізнесбанк" на користь публічного акціонерного товариства "Аграрний фонд" 74 298, 00 грн. витрат по оплаті судового збору. В задоволенні інших позовних вимог відмовлено.

Ухвалою господарського суду міста Києва від 15.08.2014 року заяву про вжиття заходів забезпечення позову публічного акціонерного товариства "Аграрний фонд" від 15.05.2014 року задоволено частково. Суд вирішив з метою забезпечення позову публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» заборонити Національному банку України вчиняти будь-які дії, які можуть привести до відчуження та/або припинення права власності на облігації внутрішньої державної позики на пред'явника, відсоткові, міжнародний ідентифікаційний номер UA 4000173280 в кількості 950 000 штук та міжнародний ідентифікаційний номер UA 4000173280 в кількості 1 050 000 штук, отримані за правочином, укладеним із публічним акціонерним товариством «Брокбізнесбанк». Стягнуто з Національного банку України на користь Публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» 913,50 грн. витрат по сплаті судового збору. В задоволенні інших вимог судом відмовлено.

Ухвала суду першої інстанції мотивована тим, що на даний час державні облігації перебувають у фактичному володінні відповідача - 4, що підтверджується ним. Відповідач - 4 набув право на вчинення правочинів щодо продажу державних облігацій, оскільки відповідач - 1 своїх зобов'язань за договорами прямого репо не виконав. Враховуючи часткове задоволення судом позовних вимог, в тому числі вимоги щодо зобов'язання відповідача - 4 перерахувати на рахунок позивача спірні державні облігації. З огляду на викладене, суд першої інстанції передбачив наявність зв'язку між таким заходом забезпечення позову, як заборона відповідачу - 4 вчиняти будь-які дії, які можуть привести до відчуження та/або припинення права власності на спірні державні облігації і предметом спору, співмірність та адекватність зазначеного заходу із заявленими позивачем вимогами.

Щодо вимоги позивача про заборону публічному акціонерному товариству «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» здійснювати операції зі спірними державними облігаціями, суд першої інстанції зазначив, що така вимога є необгрунтованою, не адекватною та не спів розмірною, оскільки публічне акціонерне товариство «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» не наділено правом самостійно вчиняти дії щодо цінних паперів без відповідного розпорядження власника (утримувача цінних паперів).

Не погодившись із вказаною ухвалою, Національний банк України подав до Київського апеляційного господарського суду скаргу, в якій просить скасувати ухвалу господарського суду міста Києва від 15.08.2014 року по справі №910/8552/14 та відмовити у задоволенні заяви про вжиття заходів забезпечення позову від 14.05.2014 року.

Апеляційна скарга мотивована неправильним застосуванням норм матеріального та процесуального права судом першої інстанції при прийнятті оскаржуваної ухвали, зокрема, зазначену ухвалу було винесено після закінчення розгляду справи по суті.

Ухвалою Київського апеляційного господарського суду від 10.09.2014 року у справі №910/8552/14 апеляційну скаргу Національного банку України на ухвалу Господарського суду міста Києва від 15.08.2014 року у справі №910/8552/14, прийнято до провадження у складі колегії суддів: головуєча суддя Агрикова О.В., судді Рудченко С.Г. та Чорногуз М.Г., призначено її розгляд на 24.09.2014 року.

В судове засідання 24.09.2014 року з'явились представники позивача, відповідача 2, відповідача 3, відповідача 4 та прокуратури.

Представниками сторін в судовому засіданні 24.09.2014 року подано суду заяву про продовження строку вирішення спору у справі №910/8552/14.

Ухвалою Київського апеляційного господарського суду від 24.09.2014 року продовжено строк розгляду спору у справі №910/8552/14 на п'ятнадцять днів на підставі ст. 69 Господарського процесуального кодексу України, відкладено розгляд апеляційної скарги Національного банку України на ухвалу господарського суду міста Києва від 15.08.2014 року у справі №910/8552/14 на 08.10.2014 року.

Розпорядженням Секретаря судової палати Київського апеляційного господарського суду від 08.10.2014 року, у зв'язку із перебуванням судді Сухового В.Г. у відпустці, для розгляду справи сформовано колегію у складі: головуєчий по справі суддя - Агрикова О.В., судді: Хрипун О.О., Черногуз М.Г.

Ухвалою Київського апеляційного господарського суду від 08.10.2014 року апеляційну скаргу Національного банку України на ухвалу господарського суду міста Києва від 15.08.2014 року у справі №910/8552/14 прийнято до провадження у складі колегії суддів: головуєча суддя Агрикова О.В., судді Хрипун О.О., Черногуз М.Г. Розгляд справи №910/8552/14 призначено на 08.10.2014 року.

Ухвалою Київського апеляційного господарського суду від 08.10.2014 року відкладено розгляд апеляційної скарги Національного банку України на ухвалу господарського суду міста Києва від 15.08.2014 року у справі №910/8552/14 на 22.10.2014 року.

20.10.2014 року через канцелярію суду представник товариства з обмеженою відповідальністю "Амадіна" подав клопотання про відкладення розгляду справи у зв'язку з тим, що 23.10.2014 року буде розгляд касаційної скарги ТОВ "Амадіна" на ухвалу Київського апеляційного господарського суду від 24.09.2014 року по справі №910/8552/14.

21.10.2014 року до канцелярії Київського апеляційного господарського суду надійшло клопотання товариства з обмеженою відповідальністю «Амадін» про відкладення розгляду справи.

Розпорядженням Секретаря судової палати Київського апеляційного господарського суду від 22.10.2014 року, у зв'язку із перебуванням судді Черногуза М.Г. у відраджженні, для розгляду справи сформовано колегію у складі: головуєчий по справі суддя - Агрикова О.В., судді: Хрипун О.О., Жук Г.А.

Ухвалою Київського апеляційного господарського суду від 22.10.2014 року апеляційну скаргу Національного банку України на ухвалу господарського суду міста Києва від 15.08.2014 року у справі №910/8552/14 прийнято до провадження у складі колегії суддів: головуєча суддя Агрикова О.В., судді Хрипун О.О., Жук Г.А.

22.10.2014 року представником Міністерства аграрної політики та продовольства України через канцелярію суду подано пояснення №31-4/571 від 21.10.2014 року.

В судовому засіданні 22.10.2014 року представник позивача надав усні пояснення по суті спору, просив відмовити в задоволенні апеляційної скарги. Представники відповідача 2, відповідача 3, відповідача 4, прокуратури просили задовольнити апеляційну скаргу.

В судове засідання, призначене на 22.10.2014 року, представники відповідача 1, третьої особи не з'явилися, про причини неявки суд не повідомили, заяв та клопотань не подали, хоча були належним чином повідомлені про дату та час судового засідання.

Судом враховано, що відповідно до п. 3.9. Постанови Пленуму Вищого господарського суду України №18 від 26.12.2011 року «Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції», розпочинаючи судовий розгляд, суддя має встановити, чи повідомлені про час і місце цього розгляду особи, які беруть участь у справі, але не з'явилися у засідання.

Особи, які беруть участь у справі, вважаються повідомленими про час і місце розгляду судом справи у разі виконання останнім вимог частини першої ст. 64 та ст. 87 Господарського процесуального кодексу України.

У випадку нез'явлення в засідання господарського суду представників обох сторін або однієї з них справа може бути розглянута без їх участі, якщо неявка таких представників не перешкоджає вирішенню спору.

Судом, враховано, що в силу вимог ч. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, кожен при вирішенні судом питання щодо його цивільних прав та обов'язків має право на судовий розгляд упродовж розумного строку.

Зважаючи на те, що неявка відповідача 1 та третьої особи не перешкоджає всебічному, повному та об'єктивному розгляду всіх обставин справи, колегія суддів вважає за можливе розглянути справу за наявними в ній матеріалами в порядку ст. 75 Господарського процесуального кодексу України.

При цьому, колегією суддів розглянуто та відхилено клопотання товариства з обмеженою відповідальністю «Амадін» про відкладення розгляду справи у зв'язку із тим, що вказане товариство не є учасником судового процесу.

Статтею 101 Господарського процесуального кодексу України встановлено, що у процесі перегляду справи апеляційний господарський суд за наявними у справі і додатково поданими доказами повторно розглядає справу. Апеляційний господарський суд не зв'язаний доводами апеляційної скарги і перевіряє законність і обґрунтованість рішення місцевого господарського суду у повному обсязі.

Колегія суддів, беручи до уваги межі перегляду справи в апеляційній інстанції, обговоривши доводи апеляційної скарги, проаналізувавши на підставі фактичних обставин справи застосування судом першої інстанції норм матеріального та процесуального права при прийнятті оскаржуваної ухвали, дійшла до висновку про те, що апеляційна скарга підлягає задоволенню, а оскаржувана ухвала місцевого господарського суду підлягає скасуванню з наступних підстав.

Відповідно до статті 66 Господарського процесуального кодексу України господарський суд за заявою сторони, прокурора або з власної ініціативи має право вжити передбачених статтею 67 цього Кодексу заходів до забезпечення позову. Забезпечення позову допускається в будь-якій стадії провадження у справі, якщо невжиття таких заходів може утруднити чи зробити неможливим виконання рішення господарського суду.

Забезпечення позову є засобом, що гарантує виконання майбутнього рішення господарського суду. Забезпечення позову полягає у вжитті заходів, за допомогою яких у подальшому гарантується виконання судових актів. Умовою застосування заходів до забезпечення позову є достатньо обґрунтоване припущення, що майно (в тому числі грошові суми, цінні папери тощо), яке є у відповідача на момент пред'явлення позову до нього, може зникнути, зменшитись за кількістю або погіршитись за якістю на момент виконання рішення.

При вирішенні питання про забезпечення позову господарський суд має здійснити оцінку обґрунтованості доводів заявника щодо необхідності вжиття відповідних заходів з урахуванням наступного: розумності, обґрунтованості і адекватності вимог заявника щодо забезпечення позову; забезпечення збалансованості інтересів сторін, а також інших учасників судового процесу; наявності зв'язку між конкретним заходом до

забезпечення позову і предметом позовної вимоги, зокрема, чи спроможний такий захід забезпечити фактичне виконання судового рішення в разі задоволення позову; ймовірності утруднення виконання або невиконання рішення господарського суду в разі невжиття таких заходів; запобігання порушенню у зв'язку із вжиттям таких заходів прав та охоронюваних законом інтересів осіб, що не є учасниками даного судового процесу.

Адекватність заходу до забезпечення позову, що застосовується господарським судом, визначається його відповідністю вимогам, на забезпечення яких він вживається. Оцінка такої відповідності здійснюється, зокрема, з урахуванням співвідношення права (інтересу) про захист яких просить заявник, з вартістю майна, на яке вимагається накладення арешту, або майнових наслідків заборони відповідачеві вчиняти певні дії.

Враховуючи вищевикладені норми, забезпечення позову носить тимчасовий характер до вирішення судом спору, оскільки за обставин існування реальної загрози невиконання чи утруднення виконання можливого рішення суду про задоволення позову, сторона, права якої можуть бути порушені буде позбавлена можливості захистити свої майнові права у спосіб, визначений судовим рішенням, виконання якого і забезпечується.

Відповідно до п. 4 постанови Пленуму Верховного суду України № 9 від 22.12.2006 року «Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову» суд, розглядаючи заяву про забезпечення позову, повинен з урахуванням доказів, наданих позивачем на підтвердження своїх вимог, пересвідчитися, зокрема, в тому, що між сторонами дійсно виник спір та існує реальна загроза невиконання чи утруднення виконання можливого рішення суду про задоволення позову; з'ясувати обсяг позовних вимог, дані про особу відповідача, а також відповідність виду забезпечення позову, який просить застосувати особа, котра звернулася з такою заявою, позовним вимогам.

Позивачем, в порушення вимог ст.ст. 66, 33, 34 Господарського процесуального кодексу України не надано доказів того, що існує реальна загроза невиконання чи утруднення виконання рішення суду з боку Національного банку України.

Крім того, у відповідності до п. 10 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 року № 16 «Про деякі питання практики застосування заходів до забезпечення позову» враховуючи, що забезпечення позову застосовується як гарантія задоволення законних вимог позивача, господарський суд не повинен скасовувати вжиті заходи до виконання рішення або зміни способу його виконання, за винятком випадків, коли потреба у забезпеченні позову з тих чи інших причин відпала або змінилися певні обставини, що спричинили застосування заходів забезпечення позову, або забезпечення позову перешкоджає належному виконанню судового рішення.

Отже, не може забезпечуватись позов у задоволенні якого відмовлено, а оскільки постановою Київського апеляційного господарського суду 22.10.2014 року у справі № 910/8552/14 рішення суду першої інстанції скасовано та у задоволенні позову публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» відмовлено повністю, то колегія суддів дійшла висновку про необхідність скасування вжитих заходів забезпечення позову.

Згідно п. 2 ч. 1 ст. 103 Господарського процесуального кодексу України, апеляційна інстанція за результатами розгляду апеляційної скарги має право скасувати рішення повністю або частково і прийняти нове рішення.

З огляду на викладене, колегія суддів Київського апеляційного господарського суду встановила під час апеляційного провадження у справі, що висновки суду першої інстанції, викладені в оскаржуваній ухвалі є передчасними, а тому апеляційна скарга Національного банку України підлягає задоволенню, а рішення суду першої інстанції - скасуванню з прийняттям судом апеляційної інстанції нового рішення про відмову в задоволенні заяви про вжиття заходів до забезпечення позову.

Враховуючи зазначене, колегія суддів, керуючись ст. ст. 103, 104 Господарського процесуального кодексу України, скасовує ухвалу господарського суду міста Києва від 15.08.2014 року у справі №910/8552/14 у повному обсязі та приймає нове рішення про відмову у задоволенні заяви про вжиття заходів до забезпечення позову.

Відповідно до статті 49 Господарського процесуального кодексу України витрати по сплаті судового збору за подання апеляційної скарги покладаються на позивача.

Керуючись статтями 33, 34, 49, 99, 101, 103-105 Господарського процесуального кодексу України, Київський апеляційний господарський суд, -

ПОСТАНОВИВ:

1. Апеляційну скаргу Національного банку України на ухвалу господарського суду міста Києва від 15.08.2014 року у справі № 910/8552/14 задовольнити.
2. Ухвалу господарського суду міста Києва від 15.08.2014 року у справі №910/8552/14 скасувати. У задоволенні заяви публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» про забезпечення позову у справі №910/8552/14 відмовити повністю.
3. Стягнути з Публічного акціонерного товариства "Аграрний фонд" (ідентифікаційний код 38926880; місцезнаходження: 01001, м. Київ, вул. Б. Грінченка, 1) в дохід Державного бюджету України 609 (шістсот дев'ять гривень) грн. 00 коп. за подання апеляційної скарги.
4. Видачу наказу доручити господарському суду міста Києва.
5. Справу №910/8552/14 повернути до господарського суду міста Києва.

Головуючий суддя

О.В. Агрикова

Судді

О.О. Хрипун

Г.А. Жук